

Anna Cabeza

Sempre amb texans

animallibres

Blau profund

Em dic Blue. És un nom bonic, té música, fa pensar en un capvespre arran de mar, quan cel i aigua es fonen en un únic blau. De cognom: *Jeans*. Encaixa a la perfecció, sona bé. Els que m'han resseguit la història diuen que el teixit que em conforma es va començar a fabricar a Gènova (Itàlia) a finals del segle XVII, i que van ser els francesos que allí el compraven els que em van batejar. Per a ells, Gènova era Gênes. *Jeans* i *Gênes* es pronuncia gairebé igual. I també s'hi van apuntar els de la petita ciutat francesa de Nîmes, que van copiar el teixit, tot i que més gruixut i matusser. De Nîmes a Denim..., poca diferència hi ha.

També em pots dir *pantalons vaquers*. La majoria ho escurça i m'anomena, simplement, *texans*. De Texas. Perquè van ser dos nord-americans, Jacob W.

Davis i Levi Strauss, els que el 1871 em van donar forma perquè els miners, els obrers de les fàbriques, els grangers i els cowboys poguessin treballar sense por que m'estripés. Resistent, soc resistent. Però jo, concretament, no soc de Texas. Vinc d'una ciutat xinesa i en mandarí se'm coneix com a *niú zǎi kù*.

Soc present a la teva vida. Qui més qui menys té uns texans a casa, oi? M'he fet imprescindible, m'he guanyat un lloc a la societat i ja no soc només una peça de roba per a treballadors. De fet, hi ha qui se'm posa per lluir més i semblar elegant. Existeixo com a peça de roba des de fa més de dos segles. I he vist de tot. M'he barallat al fang i entre els còdols de les rieres on els buscadors d'or californians cercaven la seva sort en forma de palletes daurades. He abraçat les cuixes dels hippies que buscaven un món millor per acabar, de vegades, trobant-ne un de pitjor. He estat vestuari de rebels i de conformistes. Ho soc, encara.

Quan la moda m'ho indica, em faig estret o ample de camal; caigut de cintura fins a ensenyar l'inici del cul o bé tan alt que gairebé arribo a les aixelles; puc ser *skinny*, *boot cut*, *low rise*, *flared*, *straight leg*...; m'estripo per les costures o per qualsevol altre lloc, si és així com em voleu. Per triar model gairebé s'ha de fer un curset, puc ser de mil maneres i alguna segur que et queda bé. Aleshores, em compres. Si semblo un parrac mig esfilagarsat per tot arreu, puc acabar pujant molt de preu. Perquè qui vol portar uns texans

que semblin nous? Com més destrossat i viscut, més paguen per mi. Un contrasentit? Sí, com tants n'hi ha.

Potser, quan et cobreixo de cintura en avall, no penses en totes les aventures que he viscut abans de tapar-te les cames. No, no hi penses. He recorregut mig món, el món sencer si cal, i he passat per moltes mans que mai no estrenyeran les teves. Aquest repunt una mica tort de la cama dreta que ni aprecies va ser fet en un moment complicat. Els ulls cansats es van distreure una mil·lèsima de segon mentre la màquina de cosir lliscava com una boja per damunt de la meva pell texana..., i així ha quedat. Una ziga-zaga que resulta imperceptible si no tens experiència en la fabricació de texans a preu fet.

Soc un entre molts. Podria haver estat negre, gris, verd militar, però soc blau. Blau texà. Amb cremallera, botó metàl·lic, dues butxaques interiors al davant i dues butxaques exteriors al darrere. Les costures vistes són fetes amb fil de color torrat, m'han fet una vora discreta que potser tu, quan te'm posis, doblegaràs perquè et vaig massa llarg. Ja ho veurem. L'etiqueta cosida per fora, al darrere, és d'imitació del cuir i et diu de quina marca soc: BBJEANS. No s'hi han esforçat gaire, amb la marca. Algú va dir que dues lletres iguals juntes donen categoria. BB, MM, CC... Per la part de dins, t'explico què cal fer amb mi. Soc de cotó i de fibra elàstica (proporció 75 %-25 %) i no m'has de rentar amb roba d'altres

colors perquè destenyeixo. Em sap greu, però és part de la meva gràcia. Soc *made in China*, a la fàbrica Qian Anhua de la ciutat de Xintang, a Guangzhou, Xina. L'única cosa que em fa diferent és el codi de barres, únic i intransferible.

Hi ha dues coses més que et vull dir abans que continuïs llegint:

1. No vull donar lliçons d'ètica a ningú. Segur que l'espifiaria, la meva visió és limitada. Però –i el meu botó metàl·lic n'és testimoni– el que us diré conté molta veritat (proporció 75 % cert, 25 %, no tant).
2. A partir d'ara, quan et posis els teus texans predilectes, no podràs deixar de pensar en tot el que han viscut. Senzillament, no podràs. Ah, i no burxis més en l'estrip que tens sota el genoll esquerre! L'esvoranc ja és prou gran, no?
I ara que hi penso..., no és el codi de barres el que em fa únic, el que em fa destacar entre la muntanya de pantalons que són com jo. Potser cal que afegeixi el punt número 3.
3. A la butxaca amago un petit secret. Cremallera tancada. No te'l penso explicar ara.

Ja callo. Hi ha molt de moviment a la fàbrica i encara no ha sortit el sol. A Xintang la nit és freda i boirosa, però avui ningú dorm. La humitat fa que l'olor del tint sigui més intensa i, apilats com estem,

ens sentim enganxosos. Estan a punt de plegar-me, d'encastar-me una tira adhesiva transparent al camal dret on diu «talla L», i d'embolicar-me en plàstic juntament amb els meus companys per col·locar-nos en una caixa de cartó molt gran. Després, ens enfilaran en un palet per carregar-nos en un camió ple a vessar que va cap al port. Ens hissarà la grua, amb presses perquè la comanda ha d'arribar al més aviat possible a Europa i hi ha molts nervis. Navegaré per primera vegada i gairebé tot serà blau. Com jo.

Però..., saps com m'han fet? No, no ho saps. Per això t'ho explicaré abans que no em pugin al vaixell. Retrocedim una mica. Al moment en què la tela texana entra a la fàbrica. Et diria de fer silenci, però és impossible perquè aquí el soroll és infernal. No tinc forma, encara. Però, mira!, de seguida me'n donen!

Signat:

Blue Jeans 14411131007

Codi de barres: 6 901 234 567 891

Lan Hua

EL TREN

No havia estat mai en una ciutat. Abans d'emprendre el viatge, la mare em deia que la ciutat és un formiguer de bojós, una illa de soroll i de fum, un esbarzer que et punxa per tot arreu quan t'hi endinses. Però no m'havia explicat mai que una ciutat és el lloc on et pots sentir més sola que mai. Diuen que Xintang fa olor de riu marejat i de solitud.

El viatge va ser llarg. Primer, caminar hores i hores entre muntanyes per arribar a l'estació de tren. Vaig anar dient adeu als arbres, als ocells, a la boira baixa, a les arrugues de la vella Jin que carrega feixos de llenya, als ànecs que es gronxen i ballen sobre les seves potes, a l'aire fresc del matí que et fa sortir fum del nas, al doctor Yidong que ve al poble un cop per

setmana per dur bones i males notícies. Vaig anar dient adeu a les persones que trobava pel camí i que em miraven amb enveja: ella deixa el poble i se'n va a la ciutat, ella deixa la pobresa enrere. Sort, Lan Hua! No ens oblidis com fan moltes altres noies! En alguns trams, el pare em donava la mà. No deia res. Mirava a terra, molt concentrat. Quan el pare mira a terra només pot ser per dues raons: o està molt preocupat o molt enfadat. No sabia destriar quina de les dues pesava més.

Caminar i caminar. Travessar el riu amb la barcassa. Grimpar per senders costeruts i notar l'aire fred del bosc. El pare coneixia totes les dreceres per arribar a la ciutat gran més propera: Wanyuan. A l'estació, em vaig adonar que el món és ple de gent. Tantes cares! A mi em sortia un mig somriure nerviós, volia quedar bé davant del món. Si somrius sembla que tot pot ser més fàcil. El riu no farà més que créixer, em va dir el pare. Ara veus poca aigua, però s'anirà fent més i més cabalós a mesura que arribis a la ciutat. I al riu, ja saps què cal fer, nedar sempre prop de la riba perquè no se t'endugui. El meu cap traduïa ràpidament: no et barregis amb qui no convé, busca la seguretat, tingues sempre una branca on agafar-te si les coses prenen un color fosc. No tenia por, només volia mirar i mirar. Ah, i també que no em miressin. La riuada humana és un lloc perfecte per amagar-se.

El tren... Quina màquina més intensa! Caixes de ferro que s'entortolliguen i s'omplen tan ràpidament com es buiden. Caps que surten per les finestres i ulls que miren el desconegut. Ah, i l'olor! No sé si m'agrada, però és peculiar.

Va, Lan Hua!, va dir el pare. Busca el millor lloc, prop de la finestra. Millor si seus amb una família, semblaràs una filla més i ningú gosarà molestar-te. Sé que buscaré una família per arrecerar-m'hi, però no pel que diu el pare. La buscaré perquè, a estones, m'imaginaré que és la meva. La petita família xinesa que viatja carregada de carmanyoles i fardells. Tot-hom sabrà que no en soc la filla perquè és estrany veure famílies amb més de dos fills. Ja ho he decidit: farà cara de neboda que s'ha apuntat al viatge. La Lan Hua que fa pessigolles a les orelles dels seus cosins mentre veu desfilat un paisatge verd i blau durant hores i hores.

Soc una més de les moltíssimes noies del poble que han marxat cap a Shanxi per guanyar-se la vida en una fàbrica de texans. Tot pagat: allotjament, menjar..., i para de comptar. Aprens un ofici i, de mica en mica, n'aprens potser un altre. Vas pujant, pujant la muntanya. No miris avall perquè hi veuràs les properes noies que grimpen de pressa i et volen estalonar. La riquesa és a dalt, com una torxa que t'envia la seva llum però que potser no podràs tocar mai. Crema.

El meu germà Xan n'està pujant una altra, de muntanya, a l'escola secundària. Vol construir trens, diu. Se'm fa difícil imaginar com es fa un tren, haver de pensar en mides i mecanismes, en els farciments interiors de les caixes de ferro, en les portes i les finestres. El pes de tot plegat em sembla impossible d'arrossegar. El Xan és molt bo amb les matemàtiques. A mi no m'agraden gens. Els nombres se m'escapen de les mans i només entenc que he de saber què em donen i què em falta. A la mare li fa ràbia que em facin por els nombres, diu que han de ser els meus amics. Potser és el quatre el que més m'agrada, un quatre que ara ha quedat dividit en dos: el Xan que estudia lluny, jo que me'n vaig a cosir pantalons. Els dos que es queden al poble ja no es poden multiplicar més, no hi haurà més criatures a la família. Jo vaig ser un «accident», com diuen algunes persones. Només es podia tenir un fill perquè els que manaven quan jo vaig néixer així ho imposaven. Els pares van haver de pagar una multa i també van haver de posar oli a les frontisses del vehicle del recaptador. Una manera de dir que el van haver de subornar. Però això no es diu mai així i les expressions que s'han inventat per dir-ho de manera suau sempre m'han semblat molt divertides: enllustrar les sabates, enguantar la mà nua, farcir boles d'arròs amb truita de riu, enfonsar la perla dins la col...

Vaig pujar al tren i vaig mirar el pare. Em va fer un senyal que se'n volia anar abans que es pogués de la via. El conec tan bé. Havíem dormit dos dies sota els arbres mentre anàvem de camí a Wanyuan i m'havia fet escoltar el que deien. Para l'orella, Lan Hua, quan et parlin! No els ignoris mai! I jo feia cara de saber quin idioma surt de fulles i branques quan bufa el vent. Sé distingir quan vindrà la tempesta, això sí. Però ja no sé res més. Això, al pare, no l'hi vaig dir. Soc la seva Lan Hua tossuda, la filla que va costar cara, i sempre m'invento alguna història sobre el que diuen els arbres. A ell li agrada creure que he après el seu llenguatge.

El tren es va començar a arrossegar per la via. Vaig intentar treure el cap per la finestra, em vaig arrapar a una dona que no em volia deixar espai. Si li plau!, li vaig dir. Va fer veure que no m'entenia. Soc tossuda i ho vaig aconseguir. L'aixella de la dona feia una pudor forta i agra, però tant me feia, em vaig apoderar d'un petit tros del vidre de la finestra. El pare, on és? Coi de tren! Que no s'embali encara. Els meus ulls frenètics van aconseguir veure l'esquena del pare, una esquena cansada i vinclada endavant. Aleshores vaig entendre que devia estar mig plorós i que així jo no ho veuria. El vidre, ben entelat. La dona em va donar un cop de colze al cap, sense voler. Se'm va disculpar.

Ben aviat es van alliberar les finestres, tothom va ocupar el seu seient ràpidament abans no l'hi prenguessin. Vaig trobar la família que necessitava per al

viatge. M'hi vaig acostar, vaig somriure i la mirada alegre de la nena que seia a la falda del seu pare em va indicar que sí, que jo era la neboda que estaven esperant.

EL MISSATGE

Lan Hua. Aquest és el meu nom, vaig dir. La meva nova *tieta* del tren va respondre que tenir nom d'orquídia silvestre m'havia de portar bona sort a la ciutat on anava. Allí floriràs, va assegurar. Jo només sé que em començava a sentir una mica marcida, que em faltava aigua, que em faltava el sol. Per no dir que m'havien arrencat de cop i que no tenia cap jardí que m'envoltés. Notava un petit dolor dins la gola perquè feia molts esforços per no plorar. L'arròs de la carmanyola se'm va fer una bola pastosa i no vaig saber dir que no quan em van oferir més i més menjar.

Lan Hua. Lan Hua Wu. Nascuda al poble de Wujiagou, als peus de la muntanya de Bashan, regió de Sichuan. On els matins es cobreixen de boira i les tardes són tossudes i obliguen el sol a sortir vulgui o no. Tinc quinze anys des de fa vint dies i tretze hores. Sempre porto els cabells ben tibats enrere en una cua llarga, amb un llaç vermell. Necessito aquesta tibantor perquè així m'és més fàcil tenir els ulls ben oberts per dibuixar. Els dits, com mecanismes d'una màquina que no para.

Lan Hua, t'adorms?, em diu la nena. Intenta obrir-me els ulls amb els dits i em fa un petó. És melosa, la meva *germana*. Lan Hua, somies? Sí, somio que encara soc a casa, al costat del foc on l'àvia escalfa aigua per al te i llegeix el pòsit que deixen les fulles al fons de la tassa. Lan Hua, plores? No. Em suen els ulls.

El viatge en tren va durar dos dies. Dormia amb la motxilla sota el cap per evitar que me la robessin. Els meus dos-cents iens respiraven amb mi, ben arrecerats arran de pit. La galleda de plàstic on diua el menjar s'anava buidant i tot sovint n'havia de treure algun habitant indesitjat en forma de peixet de plata o de papaorelles. Els agafava amb molta cura i els deixava anar pel passadís del vagó. Apa, ves a buscar menjar a un altre lloc! Que no et trepitgin!

No podia dibuixar amb tant de moviment, però el que veia des de la finestra em fascinava. Arbres que passaven corrents, camps d'arròs plens de formigues humanes, homes somrients que ens saludaven amb la mà des de bicicletes atrotinades, tiges de melca vermella que esperaven el moment de ser abatudes, canyissars espessos on s'esmunyien serps verdes, bandades d'ocells en direcció contrària a la meua, dones cansades arrossegant l'arada enmig del fang, nens que cridaven i que s'acostaven massa perillosament a nosaltres demanant menjar quan ens aturàvem. Quan el tren feia una mena d'esbufec malaltís i es queda-

va quiet, resava perquè la meva *família* no baixés. Però em van tranquil·litzar, també ells anaven cap a Guangzhou. Allí, però, els nostres camins prendrien rutes diferents. Jo agafaria un autobús fins a Xintang.

Les orquídiessilvestres tenen un missatge ocult. Són flors espectaculars però humils, la seva bellesa queda amagada i parla suaument. Per això, els pares van escollir aquest nom per a mi. Floreix als boscos, amb poca llum, s'alça per damunt de les altres flors i escampa el seu perfum encara que no hi hagi ningú que en pugui gaudir, deia la mare. Així l'hi havien explicat sempre, perquè ho va escriure el savi Confuci en un dels seus poemes.

A banda del meu nom hi havia un altre missatge ocult. Va caure de dins de la meva llibreta de dibuixar. Un missatge del meu germà Xan: «Gràcies, Lan Hua, per tot el que fas per mi. Hi haurà un dia que t'ho podré tornar».

LA CIUTAT

La meua cua tibant es va anar afluixant amb el pas de les hores. El tren va arribar a Guangzhou i es va buidar ràpidament. Em vaig acomiadar dels nens amb una abraçada intensa. No ens veurem mai més, vaig pensar. Feia molta calor i des dels altaveus cridaven alguna cosa que no entenia. Trobaria l'autobús que em duria fins a Xintang?

M'agradaven els anuncis, amb lletres ben grosses. La Xina espera el millor de tu. El futur és nostre. Treballa per ser feliç i tenir tot el que vols. Em deia a mi mateixa: Ja ho faig, això! Carrego amb un cubell de plàstic que em va donant cops a les cames a cada passa i em fan mal les espatlles perquè sembla que s'hi amagui un bou.

Cames, barca, tren, autobús..., i un altre cop cames. Semblava que en comptes de dos dies hagués viatjat dues setmanes. El conductor de l'autobús, un home molt amable, va parar en un lloc proper a la fàbrica del senyor Qian Anhua, a Xintang. Ja has caminat prou, oi? I em prenia el pèl tot dient-me que les orquídiades silvestres no han de perdre les arrels perquè es tornen esquerpes i fibroses. Un motorista va estar a punt d'atropellar-me i em va escridassar. Vaig entendre que jo m'havia equivocat, però crec que era ell que anava massa de pressa. No l'hi vaig discutir. En aquelles avingudes tan grans em perdia, em sentia insignificant. Més que mai.

Xintang és la ciutat blava. Aquí hi ha incomputables fàbriques de pantalons texans. Els rètols ho proclamen amb orgull: Xintang, la capital mundial dels *jeans*. Si un dia totes les persones del món decidissin no vestir-se mai més amb texans, Xintang desapareixeria com engolida en un remolí d'aigua tenyida de blau i mai més se'n sentiria parlar. La filla d'un veí ens va explicar les meravelles de la ciutat.

Ella havia entrat a treballar com a polidora i ara ja estava al departament de màrqueting de l'empresa. Màrqueting?, vaig preguntar jo. Sí, ho sé tot sobre com vendre les coses. En vols un exemple? Si vull que em compris una panotxa de blat de moro, què he de fer? No ho sé, vaig respondre. Doncs fer-te venir gana!, va contestar mentre es petava de riure.

Xintang no em fa venir gana. No sé si m'acostumaré a aquesta pudor tan intensa. La gent d'aquí no respira? Llegeixo de nou la nota del Xan. «Tot el que fas per mi...» És clar, germà, no em rendiré a la primera.

La fàbrica del senyor Qian Anhua està rodejada per un mur força alt. El vigilant de l'entrada fa cara de no saber somriure. Li paguen per no somriure, vaja. Si vens per feina no cal que entris, mira el tauler d'anuncis a veure si hi ha alguna cosa per a tu. I on és el tauler?, li dic. No em respon, massa paraules a gastar. Assenyala la tanca de l'esquerra i el seu dit esguerrat m'ho deixa ben clar.

Cosidora, polidora, planxadora, patronista, desgastadora. La meva veïna diu que desgastar pantalons és la tasca més baixa i que sovint cal començar per aquí. És fàcil. I també és dolent per a la salut. Si em pregunten si sé fer anar una màquina de cosir, hauré de dir allò que diuen totes les noies del poble. Encara no la domino, però soc molt treballadora i m'hi faré ben aviat. A la primera part de la frase hi

ha una petita mentida, i a la segona, una gran veritat. És el que volen sentir els de les fàbriques perquè els falta gent i més que donar feina a una treballadora experta volen que tinguis totes les ganes del món de complaure, d'esforçar-te, de no deixar anar mai cap queixa.

LA FÀBRICA

Aquest és un món que desconec. La fàbrica és un gran monstre que devora centenars de persones cada dia. Els veia passar, amb cares llargues, amb ulls cansats, o acotats damunt d'un bol d'arròs, menjant de pressa, mirant el gran rellotge que ho presidia tot. El tauler d'anuncis era un batibull d'informació incomprendible per a mi, però una veu darrere meu em va desenganxar de la petita desesperança que se'm començava a instal·lar dins el cap.

Aquí no trobaràs res d'interessant!, va dir un noi que em mirava fixament. Però si vols, et puc ajudar. De nou, la veu protectora del pare es feia present. Ves a la teva, no et facis amb estranys. Gràcies, crec que me'n puc sortir, vaig dir, i vaig somriure quan em va dir el seu nom. Gao. És a dir, 'adorable'.

El seu retrat ràpid de la fàbrica va ser aquest: al soterrani hi ha el lloc més fosc i lleig de la fàbrica. Allí desgasten els pantalons. Fum, petits grans de sorra flotant per tot arreu i ficant-se dins dels nassos de

la gent que hi treballa, entre ells jo. Soroll de llimes que rasquen, graten i esgratinyen. El magatzem és aquella boca enorme que va escopint caixes farcides de pantalons. Arran de carrer, els patronistes i els sastres que tallen i emplacen les peces; a la primera planta, les màquines de cosir sotraguejant-se com boges tot el dia; a la segona planta, planxes a foc roent i polidores que es deixen els dits retallant fils i passant paper de vidre per qualsevol racó aspre. Dalt de tot, les oficines i l'habitatge del senyor Qian Anhua, l'amo.

Hi veus un ordre? No ho sé, vaig respondre. No sé ben bé què vols dir. Doncs que el lloc més pudent i irrespirable està ben lluny del senyor Qian Anhua, va dir ell, esclafint en una rialla. Me'n refio de tu, Lan Hua. No ho explicaràs mai, tot això, oi? Em farien fora de seguida. Boca tancada.

La insistència d'en Gao em va portar uns metres més enllà. Aquí, veus? Has de trucar aquí. L'interfon del supervisor, per aquí li entren les comandes. Si truques i dius que vols treballar, potser t'escolta. Jo ho vaig haver de fer així.

Vaig recordar que, de ben petita, mai aixecava la mà a classe. Lan Hua la més tímida, em deia la mestra. Volem sentir-te la veu. Tenia tanta por d'equivocar-me que preferia ser transparent i m'hi esforçava molt. Concentra't, i vola per la finestra, per damunt dels arbres, per sobre de les teulades de les cases. No

hi ets, voles, fuges, et fons dins d'un núvol de pluja. No uneixes la teva veu a la resta dels companys de classe quan reciten les taules de multiplicar, ni quan es canten els resultats dels problemes de matemàtiques. Si treballem vuit hores al dia, quants dies haurem treballat si hem fet 280 hores? Impossible treballar només vuit hores al dia, al camp es treballa molt més, pensava jo.

Sempre ets així? Tan poc xerraire i tan despistada, va preguntar en Gao. No va obtenir resposta.

La veu del supervisor em va despertar de cop. Ara no puc rebre ningú. Què vols? Torna demà al matí a primera hora. En Gao havia parlat per mi. Lan Hua, això no és un no d'entrada, te n'adones? Segur que et donarà feina. És la mena de resposta que deixa anar sempre. Ah, i et fa esperar un dia per comprovar si realment tens ganes de treballar aquí.

Què? Som amics ja?, va dir. T'he ajudat. D'acord, Gao. Potser som una mica amics. Em trobaràs a la primera planta sempre que em necessitis. Va adoptar un posat més seriós per poder-me dir: Soc «conductor» de màquines de cosir. Les meves costures són les més ben fetes del país.

Es va allunyar xiulant i girant-se de tant en tant per veure com jo em quedava allí, amb posat d'estaquirot.